

WWF

FACTSHEET

2011

© BORIS ERG

NATURA 2000

USPEŠNA-FLEKSIBILNA-SAVREMENA

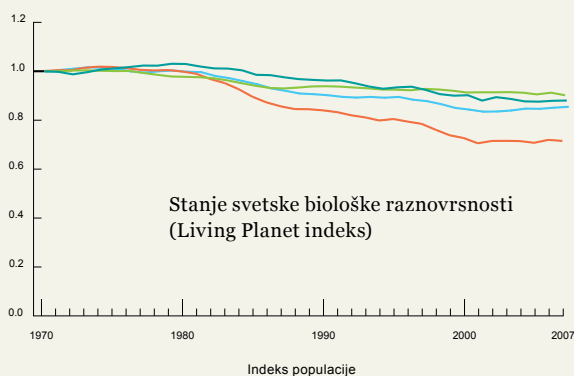
Priroda je osnova za život, blagostanje i zdravlje ljudi. Zahvaljujući njenim različitim resursima, prirodno okruženje osigurava i temelje za komercijalnu proizvodnju. Gubitak prirodnih resursa konačno vodi smanjenju društvenog i privrednog razvoja. Ekološka mreža Natura 2000 najznačajniji je od svih odgovora Europske unije (EU) na zabrinutost zbog nepovratnog uništavanja vrednih prirodnih bogatstava.

Priroda je naš dom

Evropski predeo rezultat je tradicionalnog načina korišćenja zemljišta. Karakteristična staništa-netaknuta korita reka, strme obale, terasasti vinogradi, livade divljeg eveća i ogromne prostrane prirodne šume čine prirodno nasleđe Evrope.

Biodiverzitet je pod sve većim pritiskom, u poslednjih 50 godina– stopa izumiranja biljnih i životinjskih vrsta 1000 je puta veća. Globalno je ugroženo 10-30% vrsta sisara, ptica i vodozemaca. Od 1945. godine 50 vrsta leptira postalo je retko. Od 1970. do 2007. godine praćeno je stanje 2544 vrsta čije su se populacije smanjile za oko 30%. Ovi gubici smanjuju produktivnost prirode i ograničavaju dugoročno dobrobit čovečanstva.

Living Planet indeks je indikator stanja svetske biološke raznovrsnosti: meri trendove populacija kičmenjaka koji žive u kopnenim, slatkovodnim i morskim ekosistemima

Evropski zakonodavni okvir za zaštitu prirode

Intenzivan ekonomski rast od sredine 20. veka pokazuje koliko neodrživi ekonomski razvoj ugrožava prirodnu raznovrsnost i ekosisteme.

Smanjenje broja nekada čestih vrsta ptica dovelo je 1979. godine do usvajanja Direktive o pticama, a dalje uništavanje staništa, 1992. do usvajanja Direktive o staništima.

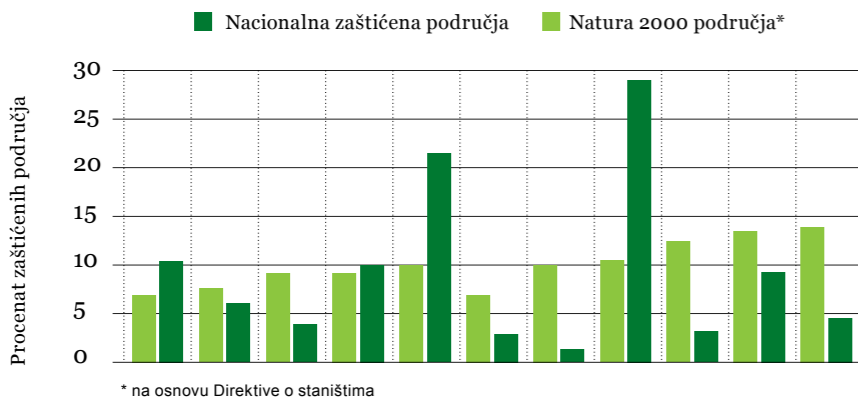
Uspešna: Na osnovama ovih Direktiva i u skladu sa zajedničkim naučnim kriterijumima, zemlje članice EU odredile su više od 26 000 područja kao ekološku mrežu Natura 2000. Nakon 17 godina, uspeh je vidljiv - populacije pojedinih retkih vrsta se oporavljaju, a gubitak važnih staništa je usporen.

Fleksibilna i savremena: Evropski zakonodavni okvir za zaštitu prirode ne pridaje važnost samo očuvanim prirodnim područjima nego i tradicionalnim kulturnim predelima. Natura 2000 podstiče ljude na saradnju s prirodom i podržava održivo korišćenje zemljišta. Natura 2000 je fleksibilan i savremen instrument za zaštitu prirode u Evropi.

Jednaka pravila igre

Evropa treba zajednička pravila. Razlike u društvenim i standardima zaštite životne sredine mogu biti prepreka ravnopravnim tržišnim uslovima. Područja Natura 2000 određuju se prema naučnim kriterijumima, donose se mere za osiguranje dobrog stanja vrsta i staništa, o čemu sve zemlje članice EU izveštavaju Evropsku komisiju. Tako im je osiguran zajednički pristup zaštiti prirode.

Natura 2000 područja u poređenju sa nacionalnim zaštićenim područjima

Direktiva o pticama i Direktiva o staništima su temelj politike zaštite prirode Evropske unije

Natura 2000 je uspešna, fleksibilna i savremena.

Natura 2000 omogućava održiv razvoj čoveka i prirode.

Koliko je pravedno raspoređena zajednička mreža zaštićenih područja najbolje se može videti kroz poređenje nacionalnih mreža zaštićenih područja s područjima Natura 2000 – u zemljama članicama EU, procenat Natura 2000 područja je ujednačeniji od procenta nacionalno zaštićenih područja.

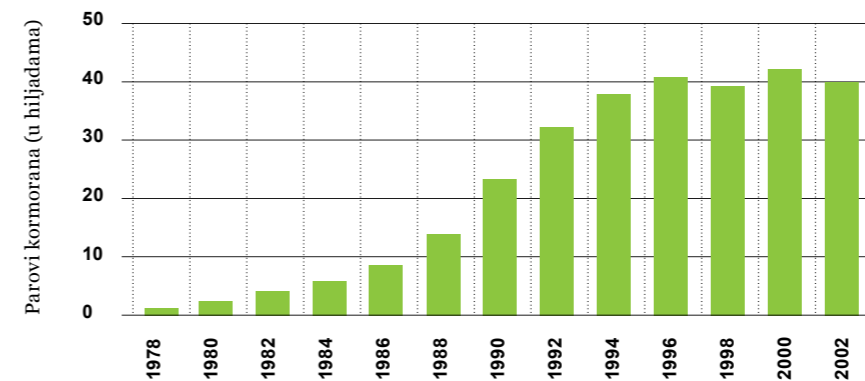
Natura 2000 vodi ujednačenoj i pravednoj zastupljenosti zaštićenih područja.

Fleksibilno upravljanje

Priroda je promenljiva. Fleksibilnost je sastavni deo EU propisa koji regulišu zaštitu prirode, dozvoljavajući prilagođavanje ciljeva zaštite i planova upravljanja Natura 2000 područjima. Zbog dugotrajnih uticaja koji uzrokuju temeljne promene, poput promena klime, neke vrste migriraju u staništa u drugim klimatskim zonama. Tada zemlje EU mogu prilagoditi planove upravljanja područjima Natura 2000.

U posebnim slučajevima aneksi direktiva takođe se mogu menjati. Kormoran (*Phalacrocorax carbo sinensis*) je, 1997. godine izbrisan s aneksa Direktive o pticama, nakon što se njegova populacija u Evropi oporavila. Postane li u ponovo ugrožen, opet će biti upisan na Aneks I Direktive o pticama.

Trend populacije kormorana u Danskoj u periodu od 1978. do 2002.

Upravljanje područjima N2000 prilagođeno je potrebama zaštite vrsta i staništa.

Natura 2000 dozvoljava fleksibilnost upravljanja u cilju zaštite prirodnih područja

Savremena procena uticaja

Mnoge biljke i životinje su osetljive na određene aktivnosti koji imaju uticaj na prirodu. Seča šuma u toku sezone gneždenja orla belorepana (*Haliaeetus albicilla*) može biti uzrok njegovog napuštanja gnezda. Ista aktivnost u drugo doba godine ne bi stvarala probleme. Uticaj na vrste i staništa kriterijum je koji se koristi pri odlučivanju o potrebi izrade ocene prihvatljivosti propisane Direktivom o staništima.

Natura 2000 pruža savremen model procene kako bi se zaštitili složeni i osetljiv ekosistemi.

Natura 2000 uzima u obzir uticaj na područje, a ne vrstu projektne aktivnosti.

Dostignuća za prirodu

Cilj EU propisa za zaštitu prirode je unaprediti i obnoviti stanje vrsta i staništa bez obzira na granice. Primena Direktive o pticama u zemljama članicama EU pomogla je promenu negativnih trendova populacija nekada ugroženih vrsta ptica poput kašikare (*Platalea leucorodia*).

Evropski zakonodavni okvir za zaštitu prirode i mere koje sprovode zemlje članice EU važna su za zaštitu prirode.

Natura 2000 obezbeđuje delotvornu zaštitu staništa i vrsta.

Ekonomija i zaštita prirode

Natura 2000 dozvoljava održivi razvoj. Procene omogućavaju da se ciljevi zaštite prirode uporede sa drugim ciljevima od javnog interesa. Javni interes proširenja luke u Roterdamu (2003) bio je prioritet u odnosu na zaštitu prirode. Zbog vrednosti zaštite ovog područja, prilikom proširenja luke uključene su mere kompenzacije za Natura 2000. EU propisi za zaštitu prirode postavljaju nove standarde za razvoj projekata i zahtevaju prethodno planiranje i procenu.

Procene u okviru Natura 2000 područja pokazuju da ekonomski interesi i zaštita prirode mogu biti usklađeni.

Natura 2000 je pokretač održivog razvoja.

Zaštita prirode: socio-ekonomska potreba

Područja Natura 2000 ključni su delovi ekosistema od kojih svi zavisimo: prastare šume i tresetišta važni za apsorpciju CO₂ i ublažavanje klimatskih promena, vlažna staništa su prirodne rezerve vode i smanjuju negativan uticaj poplava, dok šume uspešno štite od lavina. Zaštita prirode doprinosi ublažavanju prirodnih katastrofa, omogućava dobit i smanjuje troškove štete. Ukoliko broj prirodnih katastrofa nastavi da raste ovim trendom do 2060. godine svetski BDP neće biti dovoljan za nadoknadu šteta. Ukoliko se ne aktiviramo pravovremeno, troškovi će biti mnogo veći od današnjih troškova ulaganja u zaštitu prirode.

Zaštita prirode i turizam

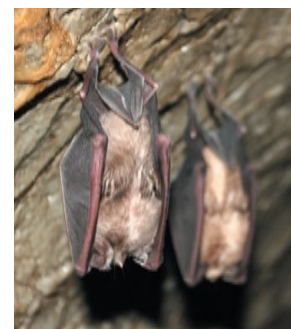
Najlepši evropski predeli i područja divljine zaštićeni su kroz mrežu Natura 2000. Čak 290 miliona ljudi godišnje poseti zaštićena područja u Nemačkoj, dok u Rumuniji rezervat "Delta Dunava" od 2000. do 2006. godine beleži porast noćenja turista od 40%. Odgovarajuće upravljanje zaštićenim područjima takođe stvara nova radna mesta.

Zaštita prirode podržava ekonomski nerazvijene regione

Mnoga područja Natura 2000 nalaze se u rubnim, ekonomski nedovoljno razvijenim, ruralnim sredinama. Kroz ciljanu finansijsku pomoć u zaštićenim područjima moguće je zaustaviti napuštanje tradicionalne poljoprivrede i depopulaciju. U Nemačkoj su poljoprivrednici koji proizvode voće na tradicionalan način postigli cenu proizvoda tri puta veću u odnosu na voće uzgajano intenzivnom proizvodnjom. Čak 250 poljoprivrednika u Danskoj uspešno je zamenilo praksu intenzivnog poljoprivrednog uzgoja za obrađivanje slatina u Natura 2000 području. Poslednjih godina, u zemljama EU, finansijska podrška aktivnostima zaštite prirode u ruralnim područjima povećala se i postala ključan dohodak poljoprivrednika.

Za budućnost mreže Natura 2000

- Određivanje kopnenih područja Natura 2000 postiglo je velik napredak, ali ostaje određivanje morskih delova mreže Natura 2000. Sve zemlje članice EU sada se fokusiraju na efikasnije upravljanje područjima Natura 2000.
- Natura 2000 je ključni instrument smanjivanja gubitka biodiverziteta i trebalo bi da bude usklađena sa svom relevantnom legislativom u EU, ali i na nacionalnom i lokalnom nivou, kako bi se dostigli ciljevi za zaštitu biodiverziteta do 2020. godine.
- Finansiranje mreže Natura 2000 pomaže prirodi i ljudima. U planiranju evropskog budžeta i EU i zemlje članice treba da jačaju ekonomsku podršku za zaštitu prirode.

© BORS ERG

Za dalje informacije:

Andrea Štefan
WWF Mediteranski program
Svačićev trg 3
10 000 Zagreb
Hrvatska
Tel: 385 1 550 96 23
astefan@wwf.panda.org

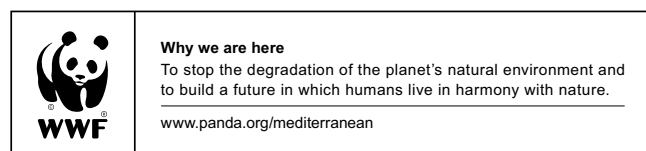
Duška Dimović
WWF Dunavsko-Karpatki
program
Palmotićeve 17
11000 Beograd, Srbija
Tel: +381 11 33 49479
ddimovic@wwfdep.org

Tanja Petrović
Mladi istraživači Srbije
Bulevar umetnosti 27
11070 Novi Beograd
Srbija
Tel: +381 11 311 1314
tanja@mis.org.rs

U SARADNJI SA:

Млади
истраживачи
Србије
<http://www.mis.org.rs>

© 1986 Panda symbol WWF-World Wide Fund For Nature (formerly known as World Wildlife Fund)
© "WWF" is WWF Registered Trademark.

Štampano u okviru projekta „Jačanje kapaciteta vladinog i civilnog sektora u Srbiji i u Crnoj Gori za primenu EU propisa za zaštitu prirode“ koji realizuju WWF Mediteranski program, Mladi istraživači Srbije, Green Home i WWF Norveška, a koji finansira norveško Ministarstvo spoljnih poslova. Dopušteno je umnožavanje ovog teksta pod uslovom da se navede izvor. Štampano na ekološki prihvatljivom papiru. www.panda.org